

BULLETTIN

Svensk förening för Beroendemedicin

www.svenskberoendemedicin.se

Nummer 3 | NOV 2015 | Årgång 26

9 Info från styrelsen

6 50 000 till Convictus

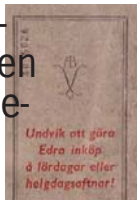

15 Lådvin billigt!

15 Nykterheten ökar bland ungdomar

19 Mer sjukvård för cannabispatienter

19 Motboken jubilar!

15 Cannabis försämrar

12 Tobak försvårar

4 Aptitretare

2

Årets augustikonferens om cannabis drog fullt hus

Förhandsintresset för årets augustikonferens var mycket stort. Flera veckor före konferensstarten var anmälningarna fler än det fanns platser i den stora föreläsningssalen på Wallenbergs konferenscentrum i Göteborg. Så var det också ett högaktuellt ämne: cannabis – himmel och helvete.

Svensk förening för Beroendemedicins augustikonferens har alltid ett tema och vanligen en internationell forskare som gäst som håller en plenarföreläsning. I år var det tvännen cannabisforskare från USA. Professor Margaret Haney från Columbiauniversitet i New York som berättade om sina humanlaborativa studier kring cannabismissbruk och professor Mary

Larimer från University of Washington i Seattle, som redovisade hur det hittills gått med legaliseringen av cannabis i hennes hemstat. Docent Anders Håkansson från Lunds universitet gjorde en sammanfattning av vad vi vet och vad vi inte vet om cannabis ur en vetenskaplig synvinkel.

Mötet avslutades med en paneldiskussion efter korta inledande anföranden av Eline Borger Rognli från Oslo, Mats Ek och Peter Al-

Margaret Haney och moderatören Joar Guterstam får hjälp att sätta igång

lebeck från Stockholm.

En innehållsrik och informativ dag om vad vi för stunden vet om cannabis ur ett forskarperspektiv.

FÖRENINGSMÖTE

Årets föreningsmöte hålls på RIDDARGATAN 1 i Stockholm den 2 december (dagen före Läkaresällskapets Riksstämma) med början klockan 19.15.

Förutom föreningshandlingar är årets informations-tema Utveckling av beroendemedicin som specialitet. Lätt förtäring.

Tacksamt om du anmäler din ankomst via flyers på vår hemsida!

Beroendemedicin

är sedan den 1 maj 2015 en reglerad specialitet i Sverige!

Styrelsen 2015

Ordförande

Åsa Magnusson
Stockholm

Vice ordförande

Joar Guterstam
Stockholm

Facklig sekreterare

Bengt Sternebring
Malmö

Vetensk. sekreterare

Anders Håkansson
Malmö

Kassör

Gulber Asanovska
Malmö

Överiga ledamöter

Jörgen Engel
Göteborg

Sven Andréasson
Stockholm

Liliana Caprioli
Stockholm

Hanne Tønnesen
Malmö

Britt Vikander
Stockholm

Suppleanter

Carl-Gustav Olofsson
Skellefteå

Sven Wählin
Stockholm

Cathrine Rönnbäck
Göteborg

Redaktör: Bengt Sternebring
bengt.sternebring@
svenskberoendemedicin.se

Ansv. utgivare: Åsa Magnusson

Tryckeri: Tryckfolket, Malmö

Lösenord 2015

På vår hemsida kommer du under året att hitta dokument som är avsedda enbart för medlemmar. Du avkrävs ett lösenord och detta är under 2015

bulle151

Styrelsen kompletterad

Vid ett urtima föreningsmöte i samband med föreningens augustikonferens föreslog valberedningen att mötet väljer överläkare Gulber Asanovska från Malmö till kassör efter Britt Vikander som på egen begäran önskat bli entledigad från denna post. Britt Vikander kvarstår som ledamot av styrelsen fram till nästa föreningsmöte i december 2015.

Gulber Asanovska valdes till kassör. Mandattiden är sedvanliga 2 år.

Inga andra frågor behandlades vid det urtima föreningsmötet.

Nästa föreningsmöte

Nästa föreningsmöte, det årliga ordinarie, äger rum den 2 december med start klockan 19.15. Platsen är som tidigare Riddargatan 1 i Stockholm.

DU MÅSTE LÄSA

Anders Håkanssons kommentar *En svensk modell att utmana* i Läkartidningen 2015:36. Det borde vara svårt att komma runt denna frågas uppenbara lösning. Man måste nästan vara politiker för att klara det!

Boka redan nu för 2016 års augustikonferens

26 augusti 2016

i Göteborg

Program kommer i början av 2016 på vår hemsida och i Bulletin

AVHANDLING

Leg psykolog **Sara Lövenhag** försvarade sin avhandling "Substance use in Swedish adolescents - The importance of co-occurring psychiatric symptoms and psychosocial risk" vid Institutionen för neurovetenskap (Uppsala universitet) vid CKF i Västerås. Fakultetsopponent var Stefan Borg.

Avhandlingen visar att nio av tio unga med missbruksproblem lider även av andra psykiatriska sjukdomar, många även med tung psykiatrisk diagnostik. Dock får inte ADHD någon framträdande roll som riskfaktor för missbruk och beroende. Det är istället normbrytande beteenden som påverkar alkohol användningen.

En viktig slutsats som Sara Lövenhag drar i sin forskning är att ungdomar hemlighåller under lång tid sitt droganvändande, även i "anonyma" enkäter. Det vill säga, vi måste bli bättre på att ställa rätta frågorna för att få de rätta svaren. Enligt avhandlingen kan det vara så att vi under många år missar upp till 50 procent av ett missbruk. Eftersom en av rapporterna visar att det är svårt att bryta ett alkohol- och drogintag i tonåren, är det viktigt att tidigt komma till tals med riskkonsumenterna.

Inom föreningen tyckte vi för ett år sedan, då ämnet beslöts, att det var viktigt att belysa det i västvärlden ökande cannabisanvändandet ur så bred medicinsk synvinkel som möjligt under den korta tid som står till buds vid våra augustikonferenser. Därför gjordes ett undantag med inbjudandet av två internationellt erkända forskare. Svensk förening för Beroendemedicins styrelse gjorde en korrekt bedömning. Förväntningarna var stora, anmälningarna till konferensen flöt in i en omfattning vi tidigare inte sett och lokalen var fullbokad flera veckor i förväg. Konferensen blev utomordentligt bra i sin helhet.

Det blir en konferens nästa år också. Och med ett absolut lika spännande tema – håll utkik på vår hemsida och här i Bulletin.

Protokoll

från styrelsemöten och det årliga föreningsmötet hittar du på vår hemsida så snart de är justerade.

Adressändring

Du glömmer väl inte att meddela föreningen när Du byter adress?

bengt.sternebring@svenskberoendemedicin.se

Konferenstipsen

Hittar du numera på vår hemsida:
www.svenskberoendemedicin.se

Alltid uppdaterade!

Metadon Nordic Drugs

I vår ambition att förbättra Metadon Nordic Drugs för er och era patienter har vi tydliggjort läkemedlets etikett och ytterförpackning. Utgångspunkten har varit att varje styrka ska få en egen färg samt att styrkan tydligare framgår på 7-packens ytterkartong. Resultatet ser ni nedan!

**Nytt
utseende!**

Genom att förskriva Metadon Nordic Drugs 7-pack istället för singelpack gör ni en besparing på drygt 40 kronor per flaska. Med gällande priser innebär det en besparingsmöjlighet på drygt 15.000 kronor per patient och år!

Metadon Nordic Drugs 7-pack finns i hela 12 olika styrkor, 50 mg upp till 160 mg.

**METADON
NORDIC DRUGS**

Originalt.

❖ Beroendeframkallande medel. Iakttag största försiktighet vid förskrivning av detta läkemedel. Metadon Nordic Drugs (metadonhydroklorid) är ett medel vid opioidberoende (ATC kod: N07BC02). Metadon Nordic Drugs ingår i förmånen. **Indikationer:** Underhållsbehandling till opioidberoende patienter parallellt med medicinsk och psykologisk behandling och social rehabilitering. **Dosering:** Ett kriterium för behandling med metadon är att patienten deltar i ett "metadonprogram" med läkemedelsassisterad rehabilitering av läkemedelsmissbrukare som godkänts av behörig myndighet. Endast för oral administrering. Läkemedlet får ej injiceras. Dosen måste anpassas för varje enskild patient. **Sortiment och gällande pris:** www.fass.se. **Senaste översyn av produktresumé:** 2014-08-13.

Nordic Drugs AB • Tel 040-36 66 00

© Nordic

BULLETINER

Barn till föräldrar med missbruksproblem behöver uppmärksammas och erbjudas hjälp tidigt, både enskilt och tillsammans med familjen. Det anser både föräldrarna och barnen, visar en unik intervjustudie som har genomförts med stöd från Folkhälsomyndigheten.

En amerikansk studie från Californien med drygt 2 500 tonårsdeltagare visar att de som har sömnstörningar använder mer alkohol och marijuana än de utan dessa problem. Det fanns inget annat samband med andra riskfaktorer. Se www.medindia.net

Kroniskt spelande leder till problem på jobbet, i skolan och hemma. Det kan undergräva såväl hälsa som ekonomi, förstöra relationer och tömma bankkonton. Det vet vi. Enligt en forskningsrapport från Canada kan regelbundet spelande också gå hand i hand med depression. (J Gambling Studies; online 21 May 2015)

I Frankrike går numera kvalitet före kvantitet.

Enligt Le Figaro dricker fransmännen något mindre vin 2014 jämfört med 2010, men dock något dyrare! Det är också färre fransmän som dricker vin dagligen; 2014 var det 15% och 2014 12%.

Forskning visar att kvinnor ökat sin alkoholkonsumtion de senaste tjugo åren. Trots detta anser de flesta kvinnor inte att de dricker för mycket. Däremot känner kvinnor i högre utsträckning än män en oro för hur deras partner dricker. Detta visar en ny Sifo-undersökning som utförts på uppdrag av Systembolaget i samband med seminariet "Kvinnor och alkohol" den 5 mars.

Det har blivit trendigt med alkoholfritt på bjudningar. Systembolaget har enligt senaste statistiken ännu ett år ökat sin försäljning av alkoholfritt. Under det senaste decenniet har försäljningsökningen trefaldigats. Även i kroglivet ses en trend mot ökande beställning av alkoholfritt, framför allt vin och öl

Regeringen utsåg i augusti riksdagsledamoten Hans Hoff (s) till ny ordförande för CAN. Hoff sitter i Socialutskottet och är ansvarig för socialdemokraternas arbete med alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobaksfrågor.

Ryanair tillåter inte längre att passagerare tar med sig alkohol på flyget till England från Ibiza. Orsaken är tidigare incidenter med fulla passagerare. SAS har i somras infört en regel som säger att besättningen kan besluta att inte servera fler än tre drinkar.

David Camerons regering förbereder nu ett lagförslag om att kraftigt feta och/eller individer med drog- och alkoholproblem kommer att fråntas olika (ekonomiska) sociala förmåner om de inte accepterar behandling (The Guardian 20150729). Tufft! Vilken blir nästa sjukdomsgrupp? Rökare? Idrottsskador?

På vårdcentraler i Jämtland ska reklam på TV-skärmar i väntrummen säljas. Inkomsten ska gå till drogförebyggande åtgärder.

En konferens om alternativ medicin i Tyskland slutade i kaos. 29 deltagare börja rumla runt, prata rappakalja, hallucinera... Vid analys visade det sig att de hade den LSD-liknande substansen 2C-E i urin. Det visste sannolikt inte om att de fått hallucinogener i sig.

Narkotikadöden ökar dramatiskt enligt Torkel Richert, expert på överdoser. Han menar att det skett en drastisk ökning, i princip en fördubbling, under ett par års tid. Rapport från Malmö högskola. I USA ser man också en besvärande ökning: *en amerikan i timmen dör till följd av överdos i heroin*.

Såväl The Lancet som WHO slår fast: Upplysningskampanjer har nästan ingen effekt på folks alkoholkonsumtion. Det är högt pris och låg tillgänglighet som är det som gäller om konsumtionsnivåerna i ett land ska sänkas!

Dödliga överdoser toppar nu listan över skaderelaterad död i USA

Oroväckande statistik från CDC (Centers for Disease Control and Prevention) har väckt uppseende i amerikansk press. Siffrorna för senaste statistiken (2013) visar att drogrelaterad död till följd av överdos nu är den vanligaste orsaken till skaderelaterad död (43 082 individer).

Under senare år är det heroinöverdoser som stigit kraftigast (fördubbling på två år) som nu är fler än död till följd av smärtstillande opioder. Det är cirka fyra gånger fler män än kvinnor som avlider till följd av heroin.

CDC är en avdelning inom USAs hälsodepartement.

En aptitretare?

Allmänt känt är att en drink före maten ökar aptiten. Från Indiana University School of Medicine har man undersökt de biologiska mekanismerna bakom aptitretaren. Med MRI-kamera har man funnit att alkohol engagerade hypothalamus, vilket resulterade i en ökad fokusering på doften av mat. Alla undersökta reagerade dock inte så. Man konstaterar också att alkohol är en av kanske hundratalet mekanismer som påverkar matvanor.

Eiler WJA, et al. The apéritif effekt... Obesity 2015;23:1386-93

Gamla nummer av BULLETIN

I och med den grafiska uppdateringen och nya gränssnittet för vår hemsida, kommer från och med i år att samtliga äldre nummer av Bulletin ligga kvar för läsning.

Dom är bara människor

FÖR FÖRSTA GÅNGEN har danska läkares alkoholvanor undersökts. Resultatet blev att nästan var femte läkare har en s.k. riskkonsumtion, en konsumtion som ligger över den gräns som danska Sundhetsstyrelsen har med aktuell vetenskaplig grund satt upp som demarkationslinje för att undvika hälsoeffekter.

Danmarks läkarförenings ordförande svarar Danmarks Radio den 29 augusti 2015 att detta inte ska ses som anmärkningsvärt: *doktorer är bara människor.*

Diabetes- medicin kan få kompletterande indikation – mot alkoholberoende

En forskargrupp kring Elisabet Jerlhag vid Sahlgrenska akademien kommer att testa på människa om den glukagonliknande peptiden liraglutid kan ha effekt på alkoholkonsumtionen. Teorin bakom är lovande och laboratorieförsök på möss visar på den 30-40-procentig minskning av alkoholintaget.

Elisabet Jerlhag Holm

Den aktuella substansen är ett etablerat läkemedel vid diabetes typ II. Den har effekt på etablerade belöningsområden (ventrala tegmentala arean och accumbenskärnan). Liraglutid påverkar inte dopamin, d.v.s. belöningssystemet triggas inte igång vid medicineringen. Mössen uppvisade heller inga tecken till belöning, de var snarare mindre motiverade att över huvud taget dricka mer alkohol. Det kan betyda att denna substans kan visa sig vara ett sätt att dämpa risken för återfall.

Vallöf D, et al. The glucagon-like peptide 1 receptor agonist liraglutide attenuates the reinforcing properties of alcohol in rodents. *Addict Biol* 2015;aug 25. doi 10.1111/adb.12296 /Epub ahead of print/

Man kan inte nå botten i knark för det finns ingen, man bara sjunker tills man dör.

Birgitta Stenberg i Rapport, Norstedts, Stockholm 1969.

Amy Winehouse:

"The drinking, the bulimina, the drugs — nobody stopped it"

Citat från den engelska dokumentärfilmen om den nyligen bortgångna sångerskan Amy Winehouse.

Filmen blev under sommaren en stor publikframgång i Storbritannien. Den är gjord av Asif Kapadia och visar sångerskans desperata kamp mot sitt omfattande missbruk: alkohol, narkotika och mat.

Filmen visar nu i höst i Thailand för unga utsatta pojkar för att försöka få dem att avstå från sitt missbruk.

Dags att damma av missbruksutredningen?

Professor Johan Franck i Tidskriften för Svensk Psykiatri 2015:

Helt klart beakta Missbruksutredningens förslag om ansvarsfördelningen mellan kommuner respektive hälso- och sjukvården. Vår syn på beroendesjukdomar har växt fram från religiösa (van)föreställningar om skam och synd för att under 1900-talet ersättas av ett perspektiv där alkoholberoende ses som ett övervägande socialt bestämt beroende. År 1917 kom Nykterhetsvårdslagen och den lever vidare än idag i Socialtjänstlagen. Även om samarbetet med kommuner är väl uppbyggt känns det förlegat med en beroendevård där inte vårdgivarna har beslutsföreträde vid olika åsikter kring bästa behandling.

Docent Anders Håkansson i Läkartidningen 2015:

Uppdelningen i olika lagrum och olika huvudmän kan än i dag ta sig närmast absurda uttryck. Om en patients opiatberoende är så svårt att tvångsvård enligt LVM behövs, får läkemedelsassisterad behandling (LARO), d.v.s. underhållsbehandling med metadon eller buprenorfin inte ges under tvångsvården. Denna underhållsbehandling är den enda behandling som har evidens vid det tillstånd som ska behandlas, men om tillståndet är så svårt att tvångsvård krävs måste behandlingen vara en annan!

Det mötet mellan olika lagrum och olika huvudmän kan inte utgöra något annat än en risk för patienten. Det gynnar ingen att varje yrkeskategori i beroendevården bara försvarar sin roll.

Missbruksutredningen SOU2011:35. Bättre insatser vid missbruk och beroende. Socialdepartementet 2011.

Fattigmans kokain SISI – en grekisk dödlig drog

I Grekland finns sedan grekiska ekonomiska krisens utbrott en billig och farlig drog, som kallas för sisi eller shisha. Hittills finns den uteslutande i Grekland, mestadels i huvudstaden, där den också produceras. Det är en enkelt framställd variant av metamfetamin med inblandning av diverse andra kemiska ämnen, enligt vissa till och med syra från bilbatterier, maskinolja, schampo. Det finns många dödsfall, inklusive suicid, beskrivna. Sisi är billigt, för ett par euro fås en verksamt dos, som leder till ett förrädiskt välbefinnande med inte bara ökad sexualitet utan även promiskuitet och ökat antal HIV-fall som resultat. Efter intag av drogen har individen svårt att hålla sig lugn, sover inte, ständigt rastlös med aptit- och sömnlöshet, hallucinationer, ångest och såväl psykiatriska som somatiska problem.

Drogen inhaleras eller ibland även injiceras.

Nordic Drugs Stora Pris 2015

En fristående ideell verksamhet får pris ” – en dörr mot gatan och en länk in i samhället”

Den ideella föreningen Convictus har erhållit Nordic Drugs stora pris 2015. Prissumman är 50 000 kronor och prisjuryns motivering är

Nordic Drugs Stora Pris 2015 tilldelas Convictus för deras värdefulla insats och genuina engagemang för utsatta människor i en tuff omvärld. Convictus har under årtionden bedrivit verksamhet i Sverige och har under senare tid även etablerat sig utanför landets gränser.

Årets Stora Pris från Nordic Drugs och Svensk förening för Beroendemedicin går till den ideella verksamheten Convictus i Stockholm. Föreningen har ett trettiotal medarbetare i Stockholm, många är före detta missbrukare och hemlösa. Convictus har också två internationella grenar, en i Ukraina med ett 60-tal medarbetare och en något mindre i Estland. En rörd verksamhetschef, Claes Heijbel, tog emot diplom och prispengar i samband med Svensk förening för Beroendemedicins augustikonferens i Göteborg.

Convictus etablerades för 30 år sedan som ett resultat av den då uppblående HIV-epidemin. Huvudinriktningen för verksamheten är hemlöshet, hälsa och drogberoende. Till för fem år sedan var det nästan uteslutande äldre svenskar och till viss del finländare som var de som behövde och fick hjälp från den politiskt och religiöst obundna verksamheten. Idag ser bilden mycket annorlunda ut, nu är målgruppen densamma, hemlösa, men en stor andel av dem som behöver hjälp är EU-medborgare, främst från Rumänien, Bulgarien, Polen, eller tredjelandsmedborgare, ofta från Väst- och Nord-Afrika. Tredjelandsmedborgarna är vanligtvis fullt arbetsföra män i trettioårsålder som söker jobb och bostad. De har uppehållstillstånd i Syd-Europa, men har slagits ut från arbetsmarknaden där och söker sig nu till andra delar av Europa i hopp om större lycka. De har mycket sällan drogproblem men är uteliggare i ordets egentliga mening.

Convictus har till sin hjälp en stor grupp volontärer, ideellt arbetande människor, som på många områden hjälper till, allt från att skaffa fram mat och kläder till läkarundersökningar och juridisk hjälp. Sjukdom finns och små men ibland stora livsviktiga legala problem, som att få en ID-handling utan vilken det är omöjligt att komma in i det svenska samhället. Ett fruktbart samarbete sker också med socialtjänst, polis, kyrkor m.fl. vårdgrannar. För dessa hemlösa människor lurar en stor fara om inget görs: missbruk och kriminalitet.

En ny och speciell grupp som Convictus når bättre och bättre är hemlösa romska kvinnor, som många gånger behöver medicinsk hjälp till följd av att de lätt får hälsoproblem när de sitter ute och tigger oberoende av väderlek. Convictus hjälper dem ofta att få kontakt med läkare.

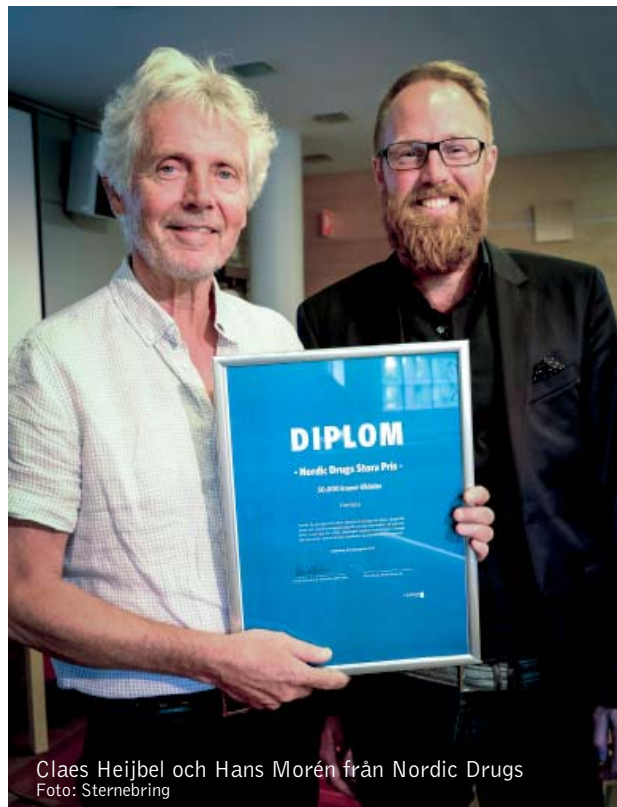
Convictus har i Stockholm tre dagverksamheter året runt plus under vintern en nattverksamhet för hemlösa kvinnor som är EU- och tredjelandsmedborgare för att hjälpa denna utslagna grupp som riskerar att fara än mer illa utan en trygg nattsömn.

Även om en stor del av hjälpen från Convictus består av mat, kläder, duschmöjligheter mm är ett överskuggande motto för verksamheten, att den hemlöse ska hjälpas in i samhället. Claes Heijbel: —Convictus är en öppen dörr mot gatan och en länk in i samhället. Det gäller att inte permanenta utanförskapet.

Mot denna bakgrund har Convictus en stor frivillig medarbetarstab av volontärer som till stor del är studenter och pensionärer, många är också läkare. Det är 7 – 8 läkare som turas om att ta hand om de hemlösa med medicinska problem (ofta infektioner). Till de medicinska problemen hör missbruk och när det finns hjälps den behövande att nå rätt instans. Convictus har gott samarbete med beroendevården, inte minst den nyligen startade sprutbytesverksamheten.

Det finns också ett antal ”gatujurister” som gör en stor volontär insats för att lösa såväl små som komplicerade juridiska problem som gästgruppen har. Det är studenter som har minst 5 terminer bakom sig i sin juristutbildning.

Det kommer hjälp även från utomstående. Claes Heijbel nämner COOP som ett exempel. Varor som närmar sig utgångsdatum skänks till Convictus olika enheter.

Claes Heijbel och Hans Morén från Nordic Drugs
Foto: Sternebring

Convictus Sverige har startat verksamheter i Estland (Tallin) och i Ukraina (Kiev och Kharkiv). Dessa verksamheter är självgående, d.v.s. de styrs inte från Sverige men det finns ett nära samarbete organisationerna emellan. Convictus i Tallin har varit igång i sedan 2002 och gör en stor insats när det gäller en egen sprutbytesverksamhet. Man har även en omfattande och välfungerande uppsökande verksamhet ute på fältet.

I Ukraina har Convictus startat ett Half Way House med ekonomiskt stöd från SIDA. Det har blivit en mycket välfungerande utslussverksamhet för kvinnor som suttit i fängelse. Convictus HWH håller på att bli en behandlingsmodell i landet tack vare goda resultat.

Claes Heijbel gjorde en varm och gripande presentation av den verksamhet som han är ansvarig chef för. Convictus är en värdig mottagare av årets Stora Pris.

Tidigare mottagare av Nordic Drugs stora pris
2011 Leif Grönbladh, Uppsala
2012 Metadonmottagningen, Lund
2013 ITOK, Stockholm
2014 Sprutbytesmottagningen, Lund

VAD SÄGER

DU TILL DEN SOM BORDE DRICKA

MINDRE?

Att ta upp frågan om patienten upplever sig ha problem med alkohol kan ofta vara känsligt. Särskilt om man som läkare inte känner att man kan erbjuda någon lösning. Nu finns Selincro® (nalmefen), ett medicinskt behandlingsalternativ för alkoholberoende patienter som behöver hjälp att dricka mindre. Selincro är en opioidsystemmodulator och det första läkemedlet med indikationen reduktion av alkoholkonsumtion.¹ Läs mer om Selincro och de goda behandlingsresultaten vid alkoholberoende på selincro.se.

Referens: 1. www.fass.se.

Selincro® (nalmefen) Rx (EF): ATC-kod: N07BB ▼ Detta läkemedel är föremål för utökad övervakning. Indikation: reduktion av alkoholkonsumtion hos vuxna patienter med alkoholberoende med en hög risknivå (DRL, drinking risk level) utan fysiska abstinenssymtom och som inte kräver omedelbar avgiftning. Selincro ska endast förskrivas tillsammans med psykosocialt stöd med fokus på följsamhet till behandlingen och minskad alkoholkonsumtion. Behandling med Selincro ska endast påbörjas hos patienter som fortsätter att ha ett högt DRL två veckor efter initial bedömning. Dosering: Selincro ska tas vid behov: varje dag som patienten upplever en risk för att dricka alkohol ska en tablett tas helst 1–2 timmar före den förväntade tidpunkten för alkoholkonsumtion. Om patienten har börjat dricka alkohol utan att ta Selincro ska patienten ta en tablett så snart som möjligt. Förpackningar: Selincro finns som 18 mg filmdragerade tabletter i förpackningar om 14, 28 och 42 st. För pris och vidare information se www.fass.se. SPC: 2013/12.

H. LUNDBECK AB

BOX 23
250 53 HELSINGBORGTEL 042-25 43 00
FAX 042-20 17 19sweden@lundbeck.com
www.lundbeck.se

Selincro
nalmefen

Augustikonferensen 2015

Cannabis – himmel och helvete

En fördjupad sammanfattning av verksamheten vid ett av USAs viktigaste forskningscentrum om cannabis

Professor Margaret Haney öppnade Svensk förening för Beroendemedicins augustikonferens 2015 med en översikt över aktuell forskning inom cannabisområdet med fokus på vad som gjorts och vad som är på gång från ett av USAs viktigaste centra – Marijuana Research Laboratories vid Columbiauniversitetets medicinska centrum i New York. Hon är professor i neurobiologi och ansvarig chef för forskningen där.

Cannabis – mirakelkur eller rysk roulette?

Margaret Haney har under de senaste tjugo åren studerat användandet av cannabis och sett olika svängningar i opinionen kring drogen, men menar att i år har det skett en enorm vändning i det amerikanska samhället, inte bara bland allmänheten utan även i forskarvärlden ser hon en klar polarisering. I dag har varje stat i USA egna regler och de varierar kraftigt, från det mest liberala Kalifornien till konservativa New York.

I likhet med andra drogers missbruk och beroende är behandlingsinsatserna komplexa och tarvar en stor variation i behandlingsmöjligheterna när de väl behövs. Internationellt är det sedan några år ett ökande antal individer som söker hjälp för sitt cannabismissbruk (EMCDDA-rapport 2015) och i USA menar Haney att det är ungefär var fjärde cannabisanvändare som får hjälp för sitt missbruk.

Margaret Haney's forskning inriktar sig på humanlaboratoriestudier i vilka hon har full uppsikt över individens beteende och mående under dygnets alla timmar. Forskargrupperna undersöker sinnestämningsförändringar som sker, suget efter drogen, aptit och sömn och även hur självadministrering av drogen har relation till måendet, d.v.s. en viktig del är att få kunskap om när återfallet kommer för att i förlängningen behandlingsmässigt kunna hantera den uppkomna situationen.

I studierna ingår även undersökning av andra substanser och det visar sig att det är framför allt tobaksrökning som är en kompletterande drog, alkohol i mycket få fall. Det är ungefär 75 % av cannabisanvändarna som också röker tobak.

Tobak är en kliniskt viktig prediktor för återfall i cannabisrökning (i USA är det cannabisvarianten marijuana som är förhärskande). Icke-rökarna klarade abstinensen bättre, d.v.s. återfallen är färre. Sedan är frågan om cigarett-rökning per se påverkar återfallsfrekvensen, för när man undersökte cannabisrökare som slutat med tobaksrökning påverkades inte återfallsfrekvensen.

Visst finns cannabisabstinens

Det har länge varit diagnostiskt tveksamt om det finns en cannabisabstinens. Det är först med senare versioner av den diagnostiska manualen DSM som tillståndet accepterats. Redan 1999 har Margaret Haney publicerat kännetecknen för abstinensutveckling, många forskare har också varit övertygade såväl före som efter och nu accepteras förekomsten av detta tillstånd. Kännetecknen är framför allt en ökad ångestbild, irritabilitet, sug efter drogen och rastlöshet medan aptiten går ned och sömnen försämras. Abstinensen debuterar efter ett drygt dygns uppehåll av cannabisintag och varar i 1 – 2 veckor. Abstinensperioden är känslig för återfall.

En kort genomgång av den möjliga farmakologiska behandling som finns vid cannabismissbruk/beroende gav vid handen att något undermedel finns inte. Det är framför allt de båda cannabinoiderna dronabinol och nabilon som testats laboratoriemässigt vid behandling av abstinens och återfall. Dronabinol finns i Sverige (Savitex) som enda cannabinoidläkemedel (cannabisextrakt) med indikationen multipel skleros. Nabilon är en syntetisk cannabinoid.

Vid akut cannabisintoxikation finns preliminära studierapporter som visar att naltrexon kan var lovande.

Vid jämförelse visar det sig att nabilon är något bättre än dronabinol. Läkemedlet mildrar abstinenssymtomen (framför allt sinnestämnings) och sänker risken för återfall. Beroende på dosen kan nabilon ge lätta förgiftningssymptom, men det finns inget som tyder på att det finns en missbrukspotential. Det finns inga rapporter om positiva effekter som gör att det finns ett sug efter mer. Preparatet har dessutom långsamt insättande effekt, ingen kickeffekt som i de flesta fall gör ett preparat till "missbruksintressant". Doseringen är enkel: ett doseringstillfälle om dagen.

Nabilon är naturligtvis inte fullödigt varför forskningen fortsätter och Haney presenterade kortfattat vad som är på gång i hennes forskargrupper. En intressant substans är COX-2 (cyklooxygenas-2) som är ett enzym som

Margaret Haney

inaktiverar hjärnans endocannabinoidnivåer. Läkemedel som blockerar COX-2-aktiviteten ökar den centrala endocannabinoidnivån och minskar ångestliknande beteende i de djurförsök (möss) som refererades till.

Sammantaget har man vid Marijuana Research Laboratories undersökt 11 olika substanser för behandling av olika tillstånd vid cannabismissbruk. Det finns hittills ingen substans som är förhållandevis bra. Rimonabant var ett tag på tapeten med goda resultat, men det visade sig att substansen ledde till allvarliga depressionstillstånd och är därför inte aktuell. Dock finns det en lovande substans som en forskargrupp planerar att följa upp: pregnenolon, som är en prekursor till bl.a. progesteron och benämns sammanfattningsvis som en aktiv neurosteroid.

Kön som riskfaktor

I arsenalen forskningsresultat finns även genderperspektivet. Männan dominerar cannabisanvändningen – det är fler män som

Info

Från senaste styrelsemötet

* Vid SLS fullmäktigemöte 5 maj 2015 föreslogs ändrade former för medlemskap: alla som är medlemmar i en förening blir per automatik också medlem i SLS. Frågan bordlades inför yttrande från föreningarna. Styrelsen avslår förslaget med motiveringen att många av våra medlemmar inte är läkare.

* Då beroendemedicin sedan 1 maj är en reglerad specialitet har förfrågan från SLS kommit huruvida Svensk förening för Beroendemedicin ska bli en specialistförening inom organisation. Styrelsen efterlyser bättre beslutsunderlag och bordlägger frågan till nästa styrelsemöte. Åsa Magnusson tar fram ytterligare material om vad det innebär att vara en specialistförening.

* Efter påpekande har föreningen fått möjlighet att besvara Socialstyrelsens utredning om nya riktlinjer/föreskrifter för LARO-behandling.

* 22 nya medlemmar invaldes

* Mötet beslutar att nästa års augustikonferens hålls den 26 augusti 2016. Samma lokaler som i år. Tema och program bestäms vid nästa styrelsemöte.

* Sven Andréasson redovisar det preliminära programmet för det kommande veckolånga studiebesöket i södra Indien. Omfattningen blir 4 studiebesök i Bangalore, Vellore, Chennai och i en stad vid havet. Detaljerat program kommer inom kort och anmälan till resan kommer att behöva göras runt februari 2016. Vi kommer att få hjälp med upplägg av resa och hotell. Avresa sker andra veckan i december 2016. Antalet resenärer är minst 10 och för studiebesök maximeras antalet till 25. Anhöriga kan medfölja på själva resan, som också kan förlängas för semester eller andra aktiviteter. Som alltid när det gäller våra

studieresor: ingen industrisponsring!

Hela protokollet kommer på hemsidan när det är justerat i mitten av december.

Nordic Drugs Stora Pris

Ett stipendium á 50.000 kronor.

Nordic Drugs Stora Pris 2015 avser att belöna upptäckter eller arbete som på olika sätt bidrar till bättre vård och behandling av patienter med opiat/opioidberoende i Sverige.

På Svensk förening för Beroendemedicins 4:e augustisymposium, den 28 augusti, delas årets stipendie ut till ett arbete/projekt som har eller haft som målsättning att förbättra diagnos, behandling och/eller patientomhändertagande inom beroendevården vid opiat/opioidmissbruk.

Välkomna!

Med vänliga hälsningar
/Stipendiekommittén

NORDIC
DRUGS

Box 300 35 · 200 61 Limhamn
Tel. 040-36 66 00 · Fax 040-36 66 01
www.nordicdrugs.se

Augustikonferensen 2015

Hur går det med legaliseringen av cannabis?

Bakgrund och preliminär rapport från Staten Washington

Augustikonferensens andra internationella föreläsare var professor Mary Larimer från University of Washington. Hon är professor i psykiatri och psykologi och ansvarig chef för universitetets ”Center for the Study of Health and Risk Behaviors”. Hennes forskningsinsatser har en stor bredd – etiologi, prevention och behandling vid olika drogproblem hos ungdom och unga vuxna, även vid samsjuklighet (depression, PTSD, ätstörningar och spelberoende). Vid augustimötet presenterade hon preliminära data från de två utvärderingsstudier hon leder: hur påverkas samhälle och individ av legaliseringen av marijuana.

Det blev en klar seger för ja-sidan i den folkomröstning som följde på debatten om förslaget om en legalisering av cannabis i staten Washington. Det var 55,7 % av invånarna som gillade förslaget, 44,3 % var emot. Det var 3 miljoner individer som röstade. Inför omröstningen kunde konstateras att det var en överväldigande majoritet av positiva argument som den enskilde hade att ta ställning till innan det var dags för omröstning.

Det blev en legalisering och Washington befäste därmed sin ställning som en av de mest liberala staterna i USA när det gäller sociala frågor. Bakgrunden till legaliseringen är ett allmänt motstånd mot kriminalisering av droginnehav, ska polisen lägga ner stora resurser på marijuana-innehav istället för fokus på tung kriminalitet; fokus var även på det faktum att de med låg inkomst och människor ur gruppen etniska minoriteter var de som råkade mest ut för inгриpenden.

Det var inte tänkt med ett ”fritt fram” för försäljning, innehav och bruk utan lagstiftningen kom att innehålla många begränsningar, framför allt när det gäller bilkörning (ingen drogpåverkan), begränsning till var försäljning och annonsering får ske. Det finns också en begränsning i antalet försäljningsställen. Marijuana-rökning får inte ske på allmän plats. Och mycket annat. För att befolkningen i delstaten skulle förstå den lagliga innebörden föregicks legaliseringen av en 15 månader lång upplysnings- och undervisningskampanj. Denna insats till trots, visar det sig ett år efter införandet att kunskapsnivån hos invånarna är skrämmande låg. De flesta har helt enkelt ingen aning om hur lagen ser ut. Okunskapen gör att många bryter mot lagen, men enligt Mary Larimer ser polisen ofta genom fing-

rarna under mottot att vi mjukstartar lagen. Hon undrade lite raljerande – hur länge till?

Hur ska det gå?

Det finns ännu inga konklusiva data om hur det går för invånarna och samhället i Washington efter legaliseringen av cannabis. En stor studie är på gång. Den omfattar 2 100 individer i åldrarna 18 till 25 år, 51 % är män, 48 % kvinnor.

Protokollet till studien är omfattande. Viktiga uppgifter att få fram är hur många som kommer att vara marijuana-rökande, vilka är prediktorerna för att unga ska börja? Kommer legaliseringen att öka ungdomars tillgång till marijuana? Vi vet genom tidigare forskning att ju större tillgång till alkohol det finns, desto högre är konsumtionen, våld, annan kriminalitet och hälsoproblem. En annan viktig fråga är om legaliseringen minskar en förväntad risk med marijuana-rökning. I en undersökning av gymnasister framkom att 19 % skulle kunna använda marijuana om den var legal. En annan tidigare gjord undersökning visade just på att en viktig faktor för att inte använda marijuana är att den är illegal. College-studenter som röker marijuana tycker drogen är mindre riskfylld än de som inte röker. Till och med de som har upplevt negativa konsekvenser av rökandet.

Det har varit ett problem att nå ut till allmänheten att samma regler för bilkörning gäller för såväl alkohol som cannabis och andra droger. En snabb undersökning bland de som rapporterat om minst ett marijuana-rökningstillfälle under de senaste 30 dagarna

Mary Larimer

visade att nästan hälften av de tillfrågade hade kört bil påverkade av cannabis. Många hade kört regelbundet.

Samarbete med Sverige

En större upplagd studie för att se om det kommer attityd- och beteendeförändringar efter legaliseringen är pågående. Det är ett samarbetsprojekt (Atlasprojektet) mellan staten Washington och region Skåne. I USA är 22 gymnasier involverade (1181 individer ingår) och i Skåne är de 17 gymnasieskolor med 2171 elever. Uppföljning sker var sjätte månad under en 4-årsperiod.

Augustikonferensen 2015

Vad vi vet – och inte vet om cannabis

Ur ett medicinskt vetenskapligt perspektiv

Docent Anders Håkansson presenterade en state-of-the-art-översikt över vad vi ur vetenskaplig synvinkel vet om cannabis – och vad vi inte vet. Anders Håkansson är sedan många år vetenskaplig sekreterare i Svensk förening för Beroendemedicin och i sin profession leder han flera forskningsprojekt, som omfattar alkohol-, narkotika-, tablett- och spelberoende liksom psykiatrisk och somatisk sjuklighet och kriminellt beteende i relation till missbruk och beroende.

Det är framför allt ett ungdomsfokus på huruvida cannabis är farligt eller inte. Det finns en uppsjö av argument som talar till cannabis fördel, det flesta är av ideologisk karaktär, men det finns också vetenskaplig touch på vissa.

När det gäller skadeverkningarna är de som har en vetenskaplig genomlysning beroende, psykos, trafikolyckor, den unga växande hjärnan och sjukdomar i andningsvägarna.

Vad vi idag vet är att cannabis inte orsakar dödliga intoxikationer, bilkörning under cannabispåverkan fördubblar risken för olycka, barn till cannabisrökande mödrar föds med lägre vikt, ovana cannabisrökare kan drabbas av panikliknande ångest.

Blir man beroende av cannabis. Ja, regelbundet intag kan leda till beroende för en av tio. Det är mer än för alkohol, men något mindre än för tobak! Det finns dock allvarliga

effekter av regelbundet cannabisrökande även för de som inte blir beroende, exempelvis finns ett klart samband med sämre skolprestationer. Cannabis har en påverkan på den kognitiva förmågan, forskning visar att IQ kan försämrars. Om rökdebut sker före 18 års ålder kan det leda till icke-verbal nedsättning av intelligenskvoten med upp till 8 enheter i vuxen ålder. Dock är IQ-försämringen reversibel för personer som debuterat i vuxen ålder.

Cannabis inkörsport till andra droger

Cannabisanvändare har ett starkare samband med övrigt narkotikabruk än alkohol och tobak. Det har visat sig att ju tidigare debut desto högre risk för senare missbruk av såväl heroin som kokain. Oavsett debut så gäller att regelbundet intag av cannabis också är inkörsport till mer avancerat missbruk av illegala droger. Vänder vi på missbruksbilden

Anders Håkansson

framkommer det att nästan alla som missbrukar heroin har använt cannabis, alkohol och tobak.

Cannabisrökaren löper också viss risk för ökade somatiska komplikationer som kronisk bronkit och hjärtinfarkt (medelålders missbrukare).

Anders Håkansson tar även upp den allvarliga risken för psykosutveckling, såväl akut som kronisk. Såväl Eline Borger-Rognli och Peter Allebeck tar upp ämnet i sina panelandeföranden. Forskningen kring skadeverkningar till följd av cannabis är bristfällig, men trots de metodologiska tillkortakommanden som finns, menar Anders Håkansson i sin översikt, att cannabis är högst sannolikt förknippad med en rad betydande hälsorisker.

Schizofreni och cannabispsykos – vad är sanningen?

Rusutlöst cannabispsykos är en viktig prediktor för schizofreni

Årets augustikonferens avslutades med en paneldiskussion om cannabis och psykosrisk. De inbjudna experterna inledde med en kort sammanfattning, som följdes av diskussion från såväl panelen som auditoriet.

Panelen bestod av Peter Allebeck, professor och överläkare vid Institutionen för folkhälsovetenskap vid Karolinska institutet och en av landets ”grand old men” inom beroendeforskningen. Eline Borger Rognli är psykolog från Centre for Addiction Research i Oslo. Hon forskar inom området psykos och substansberoende. Mats Ek, medicine doktor i epidemiologi vid Karolinska institutet, avslutade de inledande inläggen. Han är psykiater och överläkare vid Psykiatriska kliniken Sydväst i Stockholm. Hans forskning har fokus på psykosjukdom.

Eline Borger Rognli försöker i sitt anförande att förklara begreppet substanspsykos och menar att de flesta inte har med schizofreni att göra. Det finns flera möjliga samband till cannabispsykos:

- cannabis orsakar psykos
- cannabis utlöser latent psykos
- cannabis orsakar återfall i tidigare psykos
- psykotisk störning orsakar cannabismissbruk
- falskt samband

Idag är det få som motsätter sig begreppet

cannabispsykos, men det var först under 2000-talets mitt som forskningen började acceptera cannabispsykosen och en artikel i Lancet 2007 anser Peter Allebeck som starten för ett paradigmskifte. Nu fastslås med eftertryck att cannabismissbruk kan leda till en psykos. Det är en trefaldig riskökning för utveckling av schizofreni hos cannabisrökare.

Tungt cannabismissbruk i ungdomen innebär ökad risk för schizofreni även i hög medelålder. För sjukvården är schizofreni bland cannabismissbrukare ett allvarligt

Eline Borger Rognli

Cannabis – himmel och helvete

forts från sidan 8

röker marijuana, det är fler män som söker behandling. Ser vi på effekterna, rapporterar dock kvinnor fler subjektiva symtom i samband med ökat intag av cannabis. Livstidsrisiken att utveckla cannabissyndromet (cannabis use disorder; DSM 5) är större för män – 11,8 %. För kvinnor är motsvarande procentsats 5,4. Dock har kvinnorna en snabbare utveckling till allvarligt missbruk/beroende. Det kallas telescoping effect.

Cannabis botar allt

Ser vi historiskt har cannabis genom århundraden/årtusenden varit föremål för behandling av de mest skilda sjukdomssymtom med mer eller mindre effekt, oftast mindre. Den sammanfattning av medicinska effekter som presenterades av Margaret Haney fokuserade på analgesi. Cannabis ger en minskning av smärta hos män, men på kvinnor har cannabis ingen liknande effekt. Forskning kring cannabis och ADHD är ett nytt område. Studier planeras. Det finns naturligtvis fler områden, men dessa är för närvarande inte aktuella vid detta forskningslaboratorium. Dock påpekade Margaret Haney att det är viktigt att ur medicinsk synvinkel hålla isär förväntningseffekter versus och kliniska mätbara positiva effekter.

Svensk alkoholkonsumtion tämligen stabil

Jämfört med 2013 har alkoholkonsumtionen i Sverige minskat med 4 procent och uppnår 2014 årskonsumtionen 9,4 liter ren alkohol per invånare över 15 år. Det är i CANs årliga rapport "Hur mycket dricker svensken?" som konsumtionsnivåerna redovisas. I ett historiskt perspektiv ligger siffrorna i linje med 2009-2011 års nivåer efter en viss uppgång 2013. Sett över en tioårsperiod har konsumtionen minskat med elva procent. Det är framförallt resandeförsel, smuggling och hemtillverkning som har minskat under den perioden.

Under 2013 fick CAN i uppdrag av Socialdepartementet att ansvara för Monitoreringarna. Mätningarna startade år 2000 och har pågått kontinuerligt sedan dess. Syftet är att skatta den totala alkoholkonsumtionen i Sverige. Sedan 2003 undersöks även införseln av tobak i syfte att på motsvarande sätt skatta den totala konsumtionen. Utöver frågor om

Schizofreni och cannabispsykos

forts från sidan 8

tillstånd som kräver stort antal vård dagar och många återintag.

Som Anders Håkansson tidigare under konferensen påpekat finns det lite vetenskap inom cannabisområdet. Eline Borger Rognli refererar dock till en välgjord finsk som visar på att rusutlöst psykos som leder till schizofreni till 46 % har cannabis som huvuddrog, 30 % amfetamin och 5 % alkohol.

Mats Ek fortsatte diskussionen med sina studier och kliniska erfarenheter att cannabismissbrukare är vanligare bland schizofrenipatienterna än i den övriga populationen. Psykospatienter är mer vulnerabla för missbruk och har ofta också ett bredare missbruk än övriga. Ofta talas det om "självmedicinering" med droger, men Mats Ek menar med eftertryck att detta är fullständigt felaktigt, det är tvärtom – den schizofrene patienten blir sämre vid intag av droger.

Forskargruppen i panelen påpekar dock att de flesta som brukar cannabis inte utvecklar schizofreni. Intressant om än lite kontroversiellt är att ökningen av cannabisbruket över det senaste decenniet inte medfört motsvarande förekomst av schizofreni.

anskaffningskällor ingår frågor om konsumtionsvanor på både alkohol- och tobaksområdet. Cirka 18 000 telefonintervjuer genomförs varje år.

I rapporten redovisas resultat från Monitoreringarna, som mäter den registrerade försäljningen (Systembolagets butiker, restauranger och livsmedelsbutiker) och den registrerade delen (resandeförsel, smuggling, köp via Internet och hemtillverkning). Genom att lägga ihop de registrerade och oregistrerade delarna får man en bild av den totala konsumtionen i Sverige. Uppgifterna om den oregistrerade delen samlas in varje månad genom 1500 telefonintervjuer med 17-84-åringar i Sverige.

Mats Ek

Peter Allebeck

Fortsatt tobaksrökning försvårar behandling för alkoholberoende

En nyligen publicerad studie från University of Buffalo (dr Kimberley Walitzer och medarbetare) visar klart att tobaksrökning lägger krokben för en framgångsrik alkoholbehandling. Speciellt utsatta var kvinnorna, här var sambandet tobaksrökning/tidigt avbrytande av behandling/återfall starkare än för män. Till bilden hör naturligtvis att högkonsumenterna av alkohol också i mycket hög grad är tobaksrökare (67 % av kvinnorna, 61 % av männen). Kvinnorna avslutad sin behandling tidigare än männen. Dock fann man inget tydligt orsakssamband mellan tobaksrökning och hög alkoholkonsumtion, men de som avslutade rökningen i samband med alkoholbehandlingen, klarade denna bättre.

I studien ingick mer än 21 000 vuxna individer som sökte för alkoholproblem (riskkonsumtion, skadligt bruk eller beroende) vid olika öppenvårdsmottagningar i New York State.

Vad göra? Författarna menar att bästa och möjligen enda lösningen är att behandla de båda missbruken samtidigt, även om det är en uppgift som kan vara svår att verkställa. Den kliniska erfarenheten (gäller även svenska förhållanden) talar emot att detta skulle vara ett framgångsrikt koncept.

Refererade artikel: www.buffalo.edu/news_events (Does smoking hamper treatment for alcohol abuse?)

Forskargrupp: Låg till måttlig alkoholkonsumtion är inte bra för hälsan

Svenska Läkaresällskapet och IOGT/NTO har för andra året i rad gett ut en sammanställning under samlingsnamnet "Alkoholen och samhället". I år samlades gruppen av internationella alkoholforskare för att genomlysna forskningen kring lågdoskonsumtion (Evidence about health effects of moderate alcohol consumption). Bakgrunden är att vi lever i daglig medial rapportering där budskapen växlar snabbt från presumtiva hälsoeffekter av ett glas vin till varningar för allvarliga medicinska konsekvenser för samma mängd.

Harold Holder, Frida Dangardt, Sven Andréasson, Tim Stockwell.

Foto: Bengt Sternebring

Rapporten summerar det vetenskapliga underlaget om effekterna av låg eller måttlig konsumtion av alkohol. De etablerade bevisen för att alkohol i låga doser har en positiv effekt på hjärt-kärl-sjukdom är svaga. Ny bevisning tyder på att de här sambanden i själva verket är felaktiga. Det finns nu allt starkare skäl att tvivla på att låg till måttlig alkoholkonsumtion är bra för hälsan.

Alkohols skadliga effekt kan noteras i WHO:s skattningar av sjukdomsbördan. År 2010 rankades alkohol som den femte största faktorn för sjukdoms-

andra fall är det räcker ett standardglas om dagen för att exempelvis utvecklingen av bröstcancer ökar med 10 %.

Professor Sven Andréasson om gränsen för icke skadlig konsumtion:

— Det finns ingen: **att dricka alkohol är att ta en medveten risk**, precis som för mycket annat i vår värld. För alkohol gäller att dricka mindre är bättre.

Vid en presentation av forskningsrapporten för styrelsen för Svensk förening för Beroendemedicin konstaterade forskargruppen, som för dagen var representerade av Harold Holder, USA (ordförande i gruppen), Sven Andréasson, Sverige, Tim Stockwell, Kanada och Frida Dangardt, Sverige. För eftermiddagen inte närvarande var Tanya Chikritzhs, Australien och Timothy Naimi, USA, att forskarvärlden börjat anta en alltmer skeptisk hållning till alla de positiva rapporterna om alkohols positiva hälsoeffekter. Det visar sig att under senare år har ledande forskare blivit lite mer försiktiga i sina tolkningar av alkoholens positiva hälsoeffekter.

Vad är det som gör att de positiva rapporterna nu börja ifrågasättas? Jo, det visar sig att nyttan av alkohol har inte bekräftats i kontrollerade studier, andra positiva effekter på hälsan i observationsstudier har inte bekräftats av randomiserade kontrollstudier, biologiska mekanismer för möjlig nytta har ifrågasatts, måttlighetskonsumenten har i allmänhet en redan från början hälsosammare livsstil än icke-konsumenten(!). Det framkommer fler argument. Läs gärna hela rapporten Alkoholen och samhället 2014: Effekter av lågdoskonsumtion av alkohol. En forskningsrapport från IOGT-NTO och Svenska Läkaresällskapet.

Alkohol är ingen hälsosam dryck. Vi tar en medveten om än liten risk när vi dricker lite/måttligt. Samtidigt måste sägas, att det finns många personer som dricker mycket – utan problem, det finns många personer som dricker måttligt – med stora problem.

Att alkohol är bra för hälsan är inte längre ett giltigt argument mot att införa effektiva alkoholpolitiska åtgärder.

bördan i hela världen, en ökning från åttonde plats när samma skattning gjordes 1990. Alkohol är en riskfaktor för ett stort antal sjukdomstillstånd, exempelvis cancer, hjärt-kärlsjukdomar, hjärnblödning, högt blodtryck, epilepsi och infektioner, men är också direkt orsak till vissa som leversjukdom och fetalt alkoholsyndrom.

Det finns ingen allmängiltig nivå för icke-skadlig konsumtion: less is better.

Arbetsgruppen konstaterar att det inte finns någon allmängiltig nedre gräns när alkohol i n t e är skadlig. I vissa fall kan det vara så, i

TIAMIN INJEKTIONSVÄTSKA NU SOM REGISTRERAT LÄKEMEDEL

TIACUR (tiaminhydroklorid), injektionsvätska, lösning, finns nu tillgänglig som ett registrerat läkemedel för behandling av tiaminbrist. Tiacur ersätter därmed behovet av licensföreskrivning av tiamin injektionsvätska, på den svenska marknaden.

Tiacur finns i två styrkor: 25 mg/ml och 50 mg/ml.

A11DA01 (tiaminhydroklorid) Rx, EF, Vitaminer.

Namn: Tiacur injektionsvätska, lösning 25 mg/ml, 50 mg/ml. Indikation: Tillstånd med tiaminbrist, t ex malabsorption, anorexia och alkoholberoende. Varningar och försiktighet: Intramuskulär eller intravenös injektion av Tiacur kan orsaka överkänslighetsreaktion inkluderande anafylaktisk chock. Produktresuméernas senaste översyn 2015-02-19. För fullständig produktinformation och pris, se www.fass.se. www.abcur.se

ABCUR
Abcur AB (AMCo Nordics)

Stor vetenskaplig genomgång Cannabinoider i medicinskt bruk

Forskningsmässigt återstår mycket

Från University of Bristol i Storbritannien kommer en mycket omfattande genomgång av de hittills genomförda vetenskapliga studierna när det gäller de medicinska effekterna av cannabinoider. Författarna menar att ska cannabinoider ha medicinskt status ska också forskningsresultaten vara vetenskapligt underbyggda på samma strikta sätt som alla andra mediciner. I detta avseende saknas en hel del i forskningen kring cannabinoiders medicinska effekter, vilket dock inte betyder att de saknar berättigande ur medicinsk synvinkel, bara att det inte finns vetenskaplig grund för effekt/evidens inom flera indikationsområden.

Resultaten i denna studie grundar sig på 79 forskningsrapporter, som omfattar 6462 individer. Randomiserade studier inkluderades och följande medicinska indikationer kontrollerades:

- illamående och kräkningar till följd av kemoterapi
- aptitstimulering vid HIV/AIDS
- kronisk smärta
- spasticitet (MS) eller paraplegi
- depression
- ångestsjukdom
- sömnstörningar
- psykos
- glaukom
- Tourettes syndrom

Det som evaluerades var patientens rapporterade förbättring, aktivitetsförbättring i det dagliga livet, global skattning och biverkningar.

De flesta studierna rapporterar förbättring av de symtom som cannabinoiderna skulle ha effekt på, men ingen forskningsrapport nådde statistisk signifikans för sina resultat. De flesta studierna hade metodologiska svagheter.

Sammanfattningsvis noteras att den bästa förbättringen nåddes vid behandling av kronisk smärta och spasticitet. Sämre resultat (men positiva) vid illamående och kräkningar (kemoterapi), viktuppgång vid HIV, sömnstörningar och Tourettes syndrom.

Biverkningarna, av framför allt akut karaktär, var många och inte försumbara vid medicineringen med cannabinoider.

Whiting PF, et al. Cannabinoids for Medical Use. A Systematic Review and Meta-analysis. JAMA 2015;313(24):2456-2473.

Cannabis försämrar studieresultat

I en studie från universitetet i Maastricht visar forskarna Olivier Marie och Ulf Zöllitz att intag av marijuana försämrar studieresultaten i framför allt i discipliner med ofattande matematik/numeriska ämnen. Även i andra ämnen försämrades resultaten. Forskningsmässigt var resultaten konsistenta och med hög signifikans. Man påpekar även att den allt starkare THC-halten som nu förekommer i cannabis sannolikt leder till ännu större risk att misslyckas. Intressant är att den marijuana som säljs i coffeeshops i Maastricht är dubbelt så stark som den i USA vanligen förekommande. (The Guardian 2015.04.12)

Helnykterheten bland 15-åringar ökar stadigt

Från STAD/Karolinska institutet i Stockholm och Centre for Middle Eastern Studies vid Lunds universitet har nyligen en studie över helnyktra ungdomar (15-16 års ålder) i tidsperspektivet 1971-2013 publicerats i *Alcohol and Alcoholism*. Syftet med undersökningen var att undersöka helnykterheten hos ungdomar över tiden för att se om det finns några regionala skillnader och/eller ungdomars födelseursprung.

Data kommer från CANs årliga undersökningar och SCBs register över födelseorter; här indelades ungdomarna i kohorter från Sverige, de nordiska länderna, mellanösternfödda och övriga.

Resultatet kunde utan problem konkluderas i påståendet, att helnyktra ungdomar i Sverige under de senaste 15 åren inte har sitt ursprung i demografiska termer, har heller inget samband med varifrån de kommer.

Under den aktuella tidsperioden ökade andelen helnyktra ungdomar i Sverige från 20 % till lite över 40 %!

Siffermässigt framkommer att i början av 1990-talet var 1 % av ungdomar i åldern 15-16 år födda i länder från Mellersta östern, år 2012 var det 6 % som hade samma ursprung. Andelen födda i övriga världen (inte i Europa eller Norden) ökade under samma tidsperiod från 1 till närmare 4 %.

Det finns problem med tolkningen av datastudier som denna, men intressant är att trenden mot ökad helnykterhet i hela befolkningen finns även bland denna unga grupp individer.

Svensson J, Andersson DE. *Alcohol Alcoholism* 2015, 1-5;DOI:10.1093.

Lådvin ökar konsumtionen

Karolinska Institutet håller på med en studie om lådvinets betydelse för konsumtionen. Preliminära data talar för att den som dricker lådvin (bag-in-box) har ungefär 25 procent högre intag än den som håller sig till buteljen.

Varför det är så försöker man nu ta reda på. En viktig faktor tycks priset vara. Lådvinet är billigare än motsvarande mängd på flaska. I en låda från man i många fall en 70-cl flaska på köpet. Det är också svårare att kontrollera krantappningen från lådan, vilket gör att det är svårare att hålla koll för såväl den som dricker som omgivningen.

Fakta

Lådvinet infördes 1996 och är nu en storsäljare för Systembolaget: 2014 såldes hälften av bolagets utbud av viner i låda. Lådvinet har genom åren också blivit billigare medan flaskvinet har blivit dyrare.

Årets rapport om narkotikasituationen inom EU

För tjugonde året i rad kommer EMCDDA:s årliga analys av narkotikasituationen i Europa. Årets rapport innehåller en omfattande översikt över narkotikaproblemet i Europa och de åtgärder som vidtas för att lösa det. Rapporten bygger på data insamlade av Reitox-nätverkets nationella kontaktpunkter i nära samarbete med nationella experter.

I rapporten konstateras att inom Europa finns inte tankar på legalisering och reglerad försäljning av cannabis som i vissa delar av Latinamerika (exempelvis Uruguay) och Nordamerika (staterna Washington, Colorado och Oregon). Här är debatten mer inriktad på de potentiella vårdkostnaderna i samband med bruk av drogen eftersom efterfrågan på behandling för cannabisrelaterade problem ökar inom EU. Det finns forskare som ser ett samband mellan en drogs beroendeframkallande egenskaper och efterfrågan på behandling för drogen.

Renare droger – svårare problem

Årets insamling av data visar på en utveckling som på kort och lite längre sikt innebär att alla de vanligaste drogerna i Europa blir renare och därmed kraftfullare med ökande negativa konsekvenser för brukaren. Skälen till denna utveckling är inte bara marknadsföring (vår produkt är bättre) utan även ny teknik som ger renare produkt och starkare effekt vid framställningen av syntetiska droger. Det finns många exempel på detta, ett är ecstasy (MDMA - 3,4-metylendioxy-metamfetamin) som under senare år blivit allt starkare (mycket hög kemisk renhet) och för att överträffa en optimal MDMA-substans så har branschen toppat med en ny ecstasyliknande substans (PMMA - para-metoxi-N-metylamfetamin) som ibland även kombineras med MDMA. Rapporten varnar för denna drog!

Även om efterfrågan på behandling för heroinberoende minskar, är hälsoproblemen med denna drog fortfarande stor med personligt lidande och höga sjukvårdskostnader. Även heroinet som förekommer inom EU har också blivit renare och farligare, vilket sannolikt ligger bakom ett ökat antal dödsfall till följd av överdos. En oroande upptäckt är att det idag finns laboratorier i Europa för heroinförädling, något som tidigare inte setts.

Ett allvarligt tecken är också att inflödet av heroin från Afghanistan och Pakistan via Afrika och Turkiet tycks inte minska, snarare tvärtom. Beslagen av heroin i Turkiet har under senare år minskat!

Många länder inom EU utarbetar successivt en strategi

för att minska dödsfallen på grund av överdos. Det är framför allt att tillhandahålla naloxon-kit (inklusive ”utbildning”) och preventionsprogram för riskgrupper. Några länder har även injektionsrum för narkomaner i ett försök att få kontakt med missbrukare som annars är svåra att nå för att på så vis försöka få dessa i ett LARO-program och minska de narkotikarelaterade skadorna.

Internet – ett spöke i drogsammanhang

Internet har varit en viktig drivkraft bakom utvecklingen av marknaden för nya psykoaktiva substanser. Det finns en ökande oro bland allmänhet och politiker över användningen av nya psykoaktiva substanser har ökat påtagligt på kort tid. Studieresultaten tyder dock på att livstidsanvändningen av nya psykoaktiva substanser fortfarande är låg bland unga i de flesta europeiska länderna.

Även om användningen av nya psykoaktiva substanser förefaller allmänt vara begränsad sker det en lansering av nya droger i oförminskad takt. Intressant är att de nya drogerna liknar eller är varianter av de redan etablerade, sålunda huvudsakligen syntetiska cannabinoider, stimulantia, hallucinogener och opioider

Ladda hem hela rapporten från

Reitox är ett nätverk inom Europa som har till uppgift att samla in och rapportera om droger och drogberoende. Reitox är en del av EU:s narkotikaorgan EMCDDA (European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction). Reitox är en förkortning av Réseau Européen d'Information sur les Drogues et les Toxicomanies.

Rekommenderat 1:a handsval vid läkemedelsassisterad behandling för opiat och opioid beroende¹

Suboxone
buprenorfin/naloxon

SUBOXONE (BUPRENORFIN OCH NALOXON I FÖRHÅLLET 4:1) Sublinguala resoribletter, 2 mg/0,5 mg samt 8 mg/2 mg. N07BC51. Receptbelagt läkemedel. Särskild receptblankett krävs. F.

INDIKATION: Substitutionsbehandling vid opioidberoende inom ramen för medicinsk, social och psykologisk behandling. Syftet med naloxon som ingrediens är att förhindra intravenöst missbruk. Behandlingen är avsedd för användning hos vuxna och ungdomar över 15 år, som har samtyckt till behandling mot sitt missbruk. **KONTRAINDIKATIONER:** Överkänslighet mot de aktiva substanserna eller mot något hjälpämne. Svår respiratorisk insufficiens. Svår leverinsufficiens. Akut alkoholism eller delirium tremens. Samtidig administrering av opioidantagonister (naltrexon, nalmeften) vid behandling av alkohol- eller opioidberoende. **VARNINGAR OCH FÖRSIKTIGHET:** Risk för felanvändning, missbruk och diversion föreligger. Dödsfall har även rapporterats i samband med intag tillsammans med buprenorfin och andra centralt dämpande substanser som alkohol eller andra opioider. Buprenorfin/naloxon kan orsaka allvarlig, eventuellt dödlig, andningsdepression hos barn och icke-beroende personer vid fall av oavsiktlig eller avsiktlig förtäring. **GRAVIDITET:** Buprenorfin kan framkalla andningsdepression och/eller abstinenssyndrom hos det nyfödda barnet. Suboxone bör tas under graviditeten endast om den potentiella fördelen uppväger den potentiella risken för fostret. **AMNING:** Amning ska avbrytas under behandling med Suboxone. **TRAFIK:** Suboxone kan orsaka dåsigheit, yrsel eller nedsatt tankeförmåga. Patienter bör varnas för att framföra fordon eller använda farliga maskiner ifall Suboxone påverkar deras förmåga att utföra sådana aktiviteter.

För ytterligare information och pris se: www.fass.se

Indivior UK Limited, 103-105 Bath Road, Slough, Berkshire, SL1 3UH, Storbritannien.
Tel: +800 270 81 901 E-post: PatientSafetyRoW@indivior.com
Baserad på produktresumé från juli 2015

❖ RISK FÖR TILLVÄNJNING FÖRELIGGER. IAKTTAG FÖRSIKTIGHET VID FÖRSKRIVNING AV DETTA LÄKEMEDEL.

1. Socialstyrelsen, Nationella riktlinjer för vård och stöd vid missbruk och beroende, Stöd för styrning och ledning, 2015, s.44 och 46

Erbjud dina patienter en **Paus!**

Hur man föreslår en farmakologisk behandling för en alkoholberoende kan ha stor inverkan på hur patienten accepterar behandlingen*.

För många kan Antabus (disulfiram) symbolisera ett svårt och permanent beslut att helt sluta dricka alkohol. Så behöver det inte alltid vara.

Presentera istället Antabus som en möjlighet att få en Paus från alkohol, då underlättas beslutet att påbörja behandling.

Beställ ...

... Antabus behandlingsmanual och patientinformationsbroschyr genom att skicka ett mail till: anna.bernmalm@actavis.com

*Miller, et al (1999). Motivational enhancement therapy manual. Volume 2.

Antabus, Disulfiram, brustablett 200mg och 400 mg. Rx F. ATC-kod N07BB01. Antabus är indicerat vid alkoholmissbruk. Försiktighet bör iaktas vid nedsatt leverfunktion. Antabus får aldrig ges utan patientens vetskap. Symtom på disulfiram/alkohol-reaktion kan uppträda redan efter intag av mycket små mängder alkohol. Stora mängder alkohol kan resultera i ytterst kritiska tillstånd. Kontraindicerat vid Inkompenenserade hjärtsjukdomar. Manifesta psykoser. Allvarlig organisk hjärnskada (då dessa tillstånd kan försämrats). Tidigare leverpåverkan vid behandling med Antabus. Informationen är baserad på produktresumé daterad 2008-11-06. För ytterligare information och aktuellt pris se www.Fass.se.

CANs drog-forskningspris 2015

Ingrid Nylander tilldelades årets drogforskningspris. Ingrid har på ett mycket systematiskt och framgångsrikt tillvägagångssätt studerat uppväxtmiljöns betydelse för hur hjärnan utvecklas samt hur förändringar orsakade av alkohol påverkas av förhållanden i uppväxtmiljön.

Ingrid Nylander är verksam som forskare, universitetslektor och studierektor vid institutionen för farmaceutisk biovetenskap vid Uppsala universitet och sedan 2005 som professor i farmakologi. Ingrid Nylander leder forskargruppen för neurofarmakologi, drogberoende och beteende.

Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning (CAN) delar årligen ut ett pris till en forskare verksam inom Sverige och som genom mycket framstående forskning bidragit med ny värdefull kunskap inom drogområdet. Priset är på 25 000 kronor.

Det är 60 år sedan

Motboken infördes 1917 och slopades 1955 och därmed regleringen över hur mycket alkohol svensken fick köpa. Motbokens andlige fader var alkohol-läkaren Ivan Bratt. Fast inkomst och bostad var villkor för att över huvud taget på tilldelning. Giftna kvinnor fick hålla tillgodo med makens ranson, som kunde variera något beroende på status i samhället. Till en början var normala tilldelningen 1 liter starksprit i veckan, mot slutet var det 3 liter i månaden.

När motboken avskaffades infördes det nuvarande Systembolaget.

Alkoholkonsumtionen ökade snabbt efter motbokens avskaffande, än mer med generösare öppettider på Systembolaget och i praktiken knappast några införselrestriktioner i och med EU-inträdet.

Dock finns en glädjande tendens under senaste decenniet: de yngsta generationerna har minskat sin alkoholkonsumtion.

Kosmetisk bröstimplantat ökar risken för suicid och missbruk

I en amerikansk studie från Vanderbiltuniversitetet framkommer att kvinnor med kosmetiska bröstimplantat har en nästan trefaldig ökad dödlighet i självmord och lika stor andel dör till följd av missbruk i alkohol och droger.

Det finns tidigare studier som också visat att kvinnor som undergår bröstplastik för förstoring har ökad suicidrisk. Forskarna menar att en viktig orsak är att det finns en psykiatrisk problematik redan före de operativa ingreppen.

Mail Online, Aug 6, 2015 och Vanderbilt University Medical Center (www.mc.vanderbilt.edu)

Pris till forskare vid KI

Jonas Raninen, utredare vid CAN och doktorand vid KI, tilldelas årets Ole-Jörgen Skog Award. Syftet med priset är att uppmärksamma forskare tidigt i karriären. Priset delades ut vid KBS årliga symposium i München.

Jonas Raninen

Titeln på Jonas Raninens bidrag är "To drink or not to drink. A study on the association between rates of non-drinkers and per drinker mean alcohol consumption in a population". Medförfattare till artikeln är Mats Ramstedt, Sverige och Michael Livingston, Australien. Artikeln är baserad på data från de så kallade Monitormätningarna

Bakgrund

Priset har delats ut sedan 2006 till minne av den norske alkoholforskaren Ole-Jörgen Skog. Det är första gången en nordisk for-

kare tilldelas priset. Prisutdelningen äger rum vid det årliga KBS-symposiet som i år ägde rum i München. Nästa års konferens äger rum i Stockholm, Sorad vid Stockholms universitet är huvudarrangör och CAN står som medarrangör.

Ole-Jörgen Skog

Vem var Ole-Jörgen Skog?

Ole-Jörgen Skog (1946-2006) var en norsk professor i sociolog med alkoholforskning som specialitet. Avhandlingen och forskningen fokuserade på alkoholkonsumtionens fördelning i befolkningen och

de mekanismer som leder till konsumtionsmönster bland befolkning/kulturer som i sin tur ligger bakom den individuella konsumtionen. Människors alkoholvänor synkroniseras med de vanor som råder i deras sociala nätverk. Skogs teori (kollektivitetsteorin presenterades på 1980-talet: "förändringar i alkoholkonsumtionen inte sker hos individer utan i större grupper") bygger på den franske forskaren Ledermans totalkonsumtionsmodellen, som under 1970-talet blev grunden för svensk alkohopolitik: med hjälp av skatter och detaljhandelsmonopol ska alkoholens tillgänglighet begränsas och därmed drickandet och alkoholkadorna i befolkningen.

Vi ses i Göteborg

Fler vårdplatsdagar för narkotika

Socialstyrelsens kartläggning av antalet patienter som läggs in på sjukhus visar att totalt sett har antalet vårdplattdagar 2014 minskat utom när det gäller vård för narkotikaproblem. Över 10 000 patienter vårdades på sjukhus till följd av narkotikaintag. Det är den högsta siffran någonsin för denna diagnosgrupp.

Enligt utredningen är det sannolikt blandmissbruk som ligger bakom ökningen.

Metadon DnE

– Oral metadonlösning

sockerfri

- Metadon DnE har barnsäkra och förseglade skruvkorkar.
- Metadon DnE tillhandahålls i endosflaskor i två olika styrkor:
 - 1 mg/ml, från 15 mg/dos till 60 mg/dos.
 - 5 mg/ml, från 70 mg/dos till 250 mg/dos.
- Totaldosen per flaska är tydligt markerad och skillnaden mellan 1 mg/ml och 5 mg/ml tydliggörs även med en färgskillnad.
- I dosintervallet 70–150 mg finns Metadon DnE även i förpackningar om 7 st endosflaskor (7-pack).
- Användning av 7-pack sänker kostnaderna med 35–40 % jämfört med samma dos i endosförpackning. ⁽¹⁾

VI GÖR NÖDVÄNDIGA
LÄKEMEDEL TILLGÄNGLIGA

ABCUR

www.abcur.se

Referenser:
1. AUP 131001

◆ Beroendeframkallande medel. Iakttag största försiktighet vid förskrivning av detta läkemedel. N07BC02 (metadonhydroklorid) Rx, F. Medel vid opioidberoende. Namn: Metadon DnE 1 mg/ml och 5 mg/ml oral lösning. Indikation: Substitutionsbehandling av opioidberoende patienter i kombination med samtidig medicinsk och psykologisk behandling och social rehabilitering. Effekter på förmågan att framföra fordon och använda maskiner: Metadon påverkar den psykomotoriska förmågan tills patienten har stabiliserats på en lämplig dosnivå. Patienten bör därför inte framföra fordon eller använda maskiner förrän patienten är stabil och inte uppvisat några tecken på missbruk de senaste 6 månaderna. När patienten är kapabel att framföra fordon och använda maskiner varierar från person till person, och ska bedömas av läkaren. För ytterligare information hänvisas till nationella riktlinjer för metadonbehandling. Produktresumens senaste översyn 2014-01-14. För fullständig produktinformation och pris, se www.fass.se